

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulum VI. Iuravit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

quod iudicis notitiam excedit, tunc peritos in ea re accerere debet, eorumque iudicium cum credulitatis iuramento requirere. Ita sumitur ex hoc c. & c. *Fraternit.* l. 1. ff. de *Frigidis.* l. 1. ff. De *inspiciendo ventre.* Ceterum si ex parte consensu utriusque periti adhibeantur, ad discernendum, tunc eorum iuramentum necessarium non esse, tradit *Felin.* hic n. 9. ubi alios quoque casus recenset, in quibus iuramentum peritorum non requiritur.

Quarunt hinc DD. si lex requirat duos vel plures peritos adhiberi, & in loco tantum unus adsit, utrum alij aliunde aduocari debeant. *xx.* *Cum Panorm.* hic n. 6. Iudicis arbitrio esse committendum, utrum considerata qualitate causae, vnus iudicium sufficere possit, juxta *Authent. de non alienandis rebus Eccles.* §. *quod autem.* & tradit *Bartol. in cit.* l. 1. n. 6. *Decius* hic n. 10. *Imola* n. 5. Sin autem causa ardua sit, ut vni credendum non videatur, praesertim si pars litigans petat plures aduocari, tum id fieri debet, uti monet hic *Panorm.* n. 7.

CAPITVLVM V.

Tertiò.

PARAPHRASIS.

Canonicus Regularis amico suo sub sigillo Conuentus alienationem fecit rei Ecclesiae immobilium: cum id instrumentum exhibitum esset in iudicio, Procurator Monasterij dixit non esse cum Conuentus consensu confectum, atque sigillum adulterinum vel furtivum esse, atque ad hoc probandum introduxit fratres, qui iurati dixerunt, quotiescunque de hac alienatione mentio facta fuit, conuentum contradixisse, & quia aduersus haec testimonia pars aduersa nihil probauit, ideo Clemens III. rescribit secundum dicta testimonia fratrum esse iudicandum.

SUMMARIVM.

1. In causa sua Ecclesiae Clericus etiam vel Religiosus potest esse testis.

2. Excipiens contra aduersarij instrumentum, ex eo quod dicat, sigillum adulterinum, aut furto sublatum esse, admitti debet ad probandum.

NOTA I. Clericus vel Religiosus potest esse testis in causa Ecclesiae suae, ita habetur *infra c. Insuper.* 6. de *Testibus.* Hoc loco difficultas est, nam hi testes videntur fuisse singulares, & ideo non sufficientes ad probationem faciendam. *Arg. c. Cum dilectus.* 32. de *elect.* *xx.* Non fuisse singulares, sed testes, quia singuli testificabantur de eodem facto, videlicet communi contradictione seu reclamatione Conuentus, sed casus dicti *c. Cum dilectus,* diuersus est, nam ibi suffragia in secreto data fuere, & ideo Canonici testari non poterant, nisi de singularibus suffragationibus, ita ut quisque ipsorum diceret, se in electum non consensisse.

NOTA II. Contra instrumentum in iudicio productum aduersarius excipere potest, sigillum esse adulterinum, id est, vel factum secundum imitationem, vel furto sublatum, & ad alterutrum horum per testes probandum admitti debet. *c. Cum Ioannes.* 10. de *fide instrument.* Et verò talis probatio fieri potest, non tantum directe ostendendo fraudem, sed etiam indirecte, videlicet reclamatum fuisse à Conuentu, v. g. ne fieret, instrumentum Conuentus nomine productum, esse suppositivum.

CAPITVLVM VI.

Iurauit.

PARAPHRASIS.

Titius iurauit se Caiam ducturum in uxorem, & cum vellet eam ducere, seu verbis de Praesenti contrahere, quidam opposuerunt se, iuramenti secundum morem editis, quod illi in quinto Consanguinitatis gradu coniuncti essent, quorum testium iuratae depositiones cum publicatae essent, alius testis accessit, qui probare voluit, nullo illos consanguinitatis gradu junctos esse, dubitauerat iudex

dex vtrum iste audiri deberet, ad hoc respondit Clemens III. standum esse probatione testium priorē.

SUMMARIUM.

1. In casu, quo Iudex post factam denuntiationem ex officio procedit, per viam inquisitionis, potest denunciatus postmodum esse testis.
2. Postquam in causa conclusum est, alij testes super iisdem articulis ordinariè recipiendi non sunt; nisi anima periculum vertatur, aut vitium sententia per partem non sit remissibile.

NOTA I. Qui crimen vel impedimentum matrimonij iudici denuntiat, potest deinde adhiberi, vt testis, sicuti colligitur etiam ex c. *In omni. 4. de Test.* Debet tamen id intelligi, si iudex ex officio per inquisitionem procedat, non item, si denunciator litem prosequi velit, cum non possit idem esse accusator, aut litis promotor, & testis, sicuti pluribus allegatis bene notauit *Decius hic Not. 4.*

NOTA II. Si publicatis testibus conclusum sit in causa, alij testes super eisdem articulis recipiendi non sunt, sed sententia ferenda secundum testium priorum depositionem. Ita *gl. hic verb. Partibus.* & habetur etiam in c. *Fraternit. 17. de testibus.* Ratio dari debet, quia partes per conclusionem in causa censentur renuntiasse probationibus, igitur ad nouas super eisdem articulis admitti non debent, ordinariè loquendo. Consequenter vbi hæc ratio cessat, quia partes non possunt probationibus suis aut defensionibus renuntiare propter animæ periculum, in eo casu dicendum est, quod etiam post publicatas attestations, imò etiam post latam sententiam testes aliaque probationes recipi debeant, vt in casu c. *Series. 26. de testibus.* si agatur de impedimento matrimonij contracti, vt notauit *Hosiens. ibi. & gl. hic.* & DD. communiter, quando aiunt, quod vbi periculum animæ vertitur, sententia non censetur transire in rem iudicatam, propterea quod in tali casu vitium sententiæ non sit per partem non appellantem remissibile, vt ait *Imola hic n. 4. Panorm. n. 5.*

& sumitur ex c. *Lator. 7. de re iudicata.* Imò etiam si ageretur de impedimento matrimonij contrahendi, & post publicationem testium ex vtraque parte productorum, vnus sponsorum nouos testes producere vellet, ad ostendendum impedimentum, audiri deberet, propter animæ periculum, si matrimonium inter impeditos seu inhabiles contrahatur. Contra hanc tamen doctrinam communiter traditam sentit & obijcit *Decius hic n. 6.* in causa capitali, si crimen probatum sit, vel Reus confessus, sententia lata transit in rem iudicatam, *Arg. l. 1. §. ult. ff. de question.* & tamen vitium seu iniquitas sententiæ non est remissibilis per partem, videlicet Reum condemnatum, cum non sit Dominus membrorum suorum. *l. Liber homo. 27. ff. ad legem Aquiliam,* consequenter iuri defensionis suæ renuntiare non potest. *Re.* hoc argumento conuinci, quod Reus post latam sententiam vltimi supplicij aut mutilationis, semper audiri debeat super defensione suâ, si probabiliter existimari possit, eum malitiosè non agere, sed innocentiam verè demonstrare posse. Et ad *l. 1. §. ult. Re.* ex eo loco potius contrarium colligi, vt *gloss. Marginal. notat, & Bart. ibi. n. 4.* quod videlicet Reus in causa capitali, etiam postquam conclusum est, audiri debeat, si innocentiam suam ostendere velit; sed neq; latam sententiam condemnationis iudex exequi debet, si de innocentia Rei postea constiterit, quamuis in dicto §. dicatur, quod non ipsemet iudex inferior, qui tulit sententiam, rescindere debeat, sed causam (tanquam arduam) ad principem deferre. Interim verum est, quod iudices propter præsumptionem, quam habent contra Reum legitimè damnatum, reuocationem eius post confessionem aut latam sententiam plerumque attendere non soleant.

CAPITULUM VII.

Post cessionem.

PARAPHRASIS.

Ait hoc c. *Innocentius III.* cum ipsi ex
ff 3 literis